

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

В сучасних умовах кризового стану розвитку економіки України особливої актуальності набуває питання забезпечення платоспроможності підприємств, яке є найважливішою умовою їх господарської діяльності. Питання забезпечення платоспроможності підприємства завжди було актуальним і займало значне місце в розрізі економічних досліджень, адже саме це поняття є невід'ємним в ринковій економіці та відповідними для неї концепціями управління фінансовими ресурсами у суб'єктів господарювання. Кожне підприємство прагне підтримувати свій стійкий фінансовий стан, абсолютну ліквідність та платоспроможність.

Питаннями платоспроможності підприємства займалися як вітчизняні, так і зарубіжні науковці. Серед зарубіжних вчених можна відмітити: Роуз П.С., Ревентлоу П., Ковальов В., Панова Г., Грачов А. Черкасов В. Е., Шеремет А. Д. Серед українських науковців дослідження цієї проблеми були відображені в працях: Мних Є. В., Федорович Р. В., Серединської В. М., Гавришко Н., Ярошук С. І. Бланк, Ф. Бутинець, В. Галасюк, Ю. Журавльова, А. Поддєрьогін, І. Пономарьов, Д. Солодух, М. Рибченко, Ю. Тютюнник, А. Шеремет, Бріггема Є.Ф., Лахтіонової Л.А., Савицької Г.В., Цал-Цалка Ю.С., Подольської В.О., Косової Т.Д., Шморгуна Н.П.

При вивченні платоспроможності підприємства ставляться такі завдання:

дослідити економічну суть та зміст платоспроможності підприємства, оцінити методику основи розрахунку показників платоспроможності, здійснити аналіз платоспроможності ПАТ «Житомирський маслозавод», запропонувати напрями забезпечення платоспроможності підприємства.

До цих пір не існує єдиного визначення сутності платоспроможності підприємства, оскільки різні автори трактують це поняття по своєму.

В результаті узагальнених визначень платоспроможності підприємства, які вже існують, деякі дослідники виділяють багато підходів щодо трактування цього поняття, зокрема:

- вітчизняний - платоспроможність визначають як важливий показник фінансової стійкості (Н. В. Тарасенко, В. І. Іващенко, Є. В. Мних, В.М. Мельник) [2,5];

- західний - платоспроможність представлена як наявність власних оборотних коштів та здатність покривати збитки (Й. Ворст, П. Ревентлоу, Дж. Дєпалленса, Дж. Джоборда) [3,4];

- російський - платоспроможність визначається як здатність підприємства виконувати свої зобов'язання (В. В. Ковальов, М. М. Крейніна, М.С. Абрютина, А. В. Грачова, Е. І. Уткіна, А. Д. Шеремет) [1, 4].

Переважає кількість вчених розглядають платоспроможність підприємства як здатність погашати свої грошові кошти або короткострокові фінансові зобов'язання.

Виходячи з цього доцільним буде запропонувати узагальнююче визначення поняття платоспроможності, яке найчіткіше розкриє його сутність. Отже, платоспроможність - це здатність підприємства наявними в нього ресурсами своєчасно та в повному обсязі розрахуватися по своїм борговим зобов'язанням, що вже настали і потребують негайного погашення.

Методика розрахунку основних показників для оцінки платоспроможності:

1) коефіцієнт загального покриття (потенційної платоспроможності) (Кзп) розраховується як відношення поточних активів до поточних пасивів:

$$\text{Кзп} = \frac{\text{Ф.1(р. 1195)}}{\text{р. 1695}} \quad (1.1)$$

2) коефіцієнт швидкої ліквідності (розрахункової платоспроможності) (Кшл) розраховується як відношення грошових коштів, короткострокових фінансових вкладень та дебіторської заборгованості до поточних пасивів:

$$\text{Кшл} = \frac{\text{Ф.1(сума р. 1110-1190)}}{\text{р. 1695}} \quad (1.2)$$

3) коефіцієнт абсолютної ліквідності (грошової платоспроможності) (Кал) розраховується як відношення грошових коштів та короткострокових фінансових вкладень до поточних пасивів:

$$\text{Кал} = \frac{\text{Ф.1(сума р. 1160-1165)}}{\text{р. 1695}} \quad (1.3)$$

Дослідження ліквідності та платоспроможності підприємства проводилося на ПАТ «Житомирський маслозавод». Дані дослідження свідчать про стабільність фінансового стану підприємства та тенденцію до його покращення.

Показники ліквідності та платоспроможності

№ з/п	Показник	Роки			Відхилення 2016 р. до 2014 р., +/-
		2014	2015	2016	
1	Загальний коефіцієнт покриття (платоспроможності)	1,82	2,23	2,08	0,26
2	Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,95	1,12	1,20	0,25
3	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,02	0,04	0,02	-
4	Маневреність робочого капіталу	1,06	0,90	0,87	-0,19

З проведеного аналізу можемо сказати, що коефіцієнт покриття показує, що на 1 грн. короткострокових зобов'язань припадає 1,82–2,08 грн. оборотних коштів. Значення показника у 2014 р. нижче нормативного значення (>2) та показує критичну ступінь ліквідності. У 2015-2016 роках значення відповідає нормативу, і свідчить те, що за рахунок грошових коштів та очікуваного фінансового надходження підприємство може погасити повністю поточні зобов'язання. Значення коефіцієнта швидкої ліквідності за 2014-2016 роки є меншим за нормативне значення, тобто підприємство спроможне негайно погасити в 2016 р. лише 2% поточної заборгованості за рахунок наявних коштів. дорівнює нормативному значенню (>1) і підприємство може швидко розрахуватися зі своїми боргами.

Одним із важливих факторів аналізу платоспроможності є розрахунок впливу окремих факторів на приріст результативного показника. Для цього використовуються такі методи: індексний, абсолютних і відносних різниць, ланцюгових підстановок, інтегральний та ін. Найбільш узагальненим є метод ланцюгових підстановок, який використовуємо у даному дослідженні.

Таблиця 1.2

Розрахунок впливу факторів на коефіцієнт загального покриття

Підстановка	Оборотні активи (X1)	Поточні зобов'язання (X2)	Результуючий показник – коефіцієнт покриття (Y)	Розмір впливу фактора
«0»	231074	126917	1,82	0,000
«1»	340320	126917	2,68	0,86
«2»	340320	163814	2,08	0,26
Сумарний вплив факторів				1,12

Внаслідок факторного аналізу проведеного за період 2014-2016 роки нами виявлено, що внаслідок збільшення обсягів поточних зобов'язань на 29,07 відсоткових пункти або на 36897 тис. грн. коефіцієнт покриття збільшився на 0,26 пунктів і становить до кінця року 2,08. Загалом ситуація розглядається як позитивна для підприємства, оскільки коефіцієнт покриття більше 1, це означає, що на 1 гривню поточних зобов'язань припадає 2,08 гривні оборотних активів. Це означає, що підприємство досить прибуткове.

Отже, оцінка рівня платоспроможності підприємства характеризується своїм достатнім станом співвідношення фінансових ресурсів і поточних зобов'язань, адже показники ліквідності і платоспроможності перевищують нормативні значення, що характеризує підприємство як платоспроможне.

Здійснюючи та узагальнюючи результати аналізу, необхідно також звернути увагу підвищення прибутковості діяльності, враховуючи взаємопов'язаність і взаємозалежність показників: рентабельність – обіговість – заборгованість, що частково вирішує проблему забезпечення платоспроможності підприємства.

Отже, показники платоспроможності мають важливе значення в системі показників діяльності підприємства, оскільки вони забезпечують підтримку фінансової рівноваги підприємства. Досліджуване підприємство є платоспроможним. Щоб захистити свою діяльність та наростити нові виробничі потужності та ринки збуту, менеджмент підприємства постійно працює над розширенням виробництва, впровадженням інноваційних технологій та видів продукції, розширює ринки збуту продукції, продовжує збільшувати обсяг реалізації своєї продукції, адже цьому допомагає поліпшення роботи мережі дистриб'ютора, зростання кількості охолодженого устаткування, частіша присутність в торгових мережах, активна робота маркетолога та вихід на ринок нових та сучасних видів асортименту товарів.

Тому, з метою задоволення диференційованого розвитку на майбутнє, підприємству буде доцільним запровадити нову швидкопереналагоджувану технологічну лінію, що забезпечить виробництво морозива широкого асортименту. Проте підприємству необхідно ще більше підвищувати свій рівень.

Список використаної літератури

1. Ковалёв А. И., Привалов В. П. Анализ финансового состояния предприятия. Издание 5-е перераб. и доп. - М.: Центр экономики и маркетинга, 2001. - 256с.
2. Мармоза А.Т. Статистика: підр. для студ. ВНЗ / А.Т. Мармоза. - К.: Ельга - Н, КНТ, 2009. - 896 с.
3. Мних Є. В. Економічний аналіз [Текст]: підручник / Є.В.Мних. - Навчальне видання. - Вид. 2-ге, перероб.тадоп. - К.: ЦНЛ, 2005. - 472 с. - ISBN 966-021-85-1.
4. Подольська В.О., Ярім О.В. Фінансовий аналіз: Навч. посібник. - К.: Центр навчальної літератури. - 2008. - 488с.
5. Тарасенко Н.В. Економічний аналіз діяльності промислового підприємства. - 2-ге вид., стер. - К.: Алеута, 2003. - 485 с.